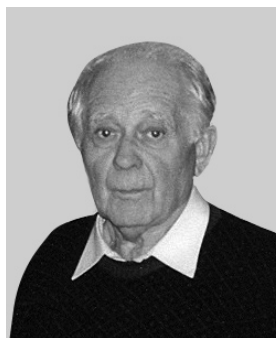

SZALAI ISTVÁN (1913–2012)

Gyulán született 1913. augusztus 24-én, ott is érettségizett, majd beiratkozott a Debreceni Református Tanítóképzőbe, ahol 1932-ben oklevelet szerzett. Ezt követően a Szegedi Tanárképző Főiskolára (1935–1939) járt. Időközben meg-nősült, felesége Zentay Irén polgáriskolai biológia-földrajz szakos tanárnő volt, aki hűséges társa maradt 2003-ban bekövetkezett haláláig. Tanulmányait a Szegedi Tudományegyetemen is folytatta. A Szegedi Főiskolán polgári iskolai tanári (1939), majd az Egyetemen biológia-kémia szakos középiskolai tanári (1941) oklevelet szerzett. Rögtön az egyetemre került, ahol oktatott és kutatott az Általános és Rendszeres Növénytani, később Növénytani, majd Növényélettani Tanszéken (1939–1974).

A Szegedi Horthy Miklós Egyetemen doktorált 1942-ben, majd magántanári habilitációját „*A magvas növények szövettana*” tárgykeréből szerezte meg 1949-ben. A biológiai tudományok kandidátusa 1952-ben, majd a biológiai tudományok doktora 1958-ban lett. Docensi kinevezést kapott 1950. november 1-én, és 1959. szeptember 15-től egyetemi tanárként dolgozott az akkor József Attila Tudományegyetemen. A tanszékvezetést 1952–1973 között látta el. Oktatói és tudományos munkája során számos, rövidebb tanulmányutat is tett Csehszlovákia (1956), NDK (1959, 1963), Hollandia (1961), Olaszország (1963), Szovjetunió (1963, 1967), Jugoszlávia (1969) különböző egyetemeire és kutató központjaiba.

Számos tudományos társaságnak volt tagja: Természettudományi Társaság (1939–1944), a Magyar Biológiai Társaság r. (1952–1973), majd t. tagja (1974-től). Előtte az MBT Szegedi Szakosztály elnöke (1965–1973) is volt; külföldön a Skandináv Fiziológiai Társaság (1958–1973) tagjaként szerepelt. Több tudományos tisztséget látott el: az MTA Botanikai Szakbizottság tagja (1960–1970), az MTA Növényélettani Szakbizottság tagja (1963–1966) és MTA Tudományos Minősítő Bizottság tagja (1970–1973) is volt.

Fő kutatási területe eleinte az algológia, pollenanalízis és összehasonlító szövettan területén volt, később a fejlődéstan körében a biológiai nyugalom és az aktív életállapot hormonális szabályozásával foglalkozott elsősorban. A teljes publikációs listája tekintélyes, számszerűen is kifejezve. Egész munkásságát áthatotta az a tapasztalat és tudás, amit Györfly István professzortól kapott. Nyugdíjba 1974. február 28-án vonult, de még hosszú évekig a Budapesti Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem óraadó egyetemi tanáraként dolgozott 1991. április 30-ig. Ebben az időszakban (amíg a KÉE-n dolgozott) az *Acta Agronomica* tudományos folyóirat szerkesztőjeként is jegyezték. Végleges nyugállományának éveit Nagymaroson töltötte 2012. június 4-én – 99 éves korában – bekövetkezett haláláig.

Idős korában két dolog volt jellemző rá, kerülte a fotózások kínálta önmutogatást és nagyon szerette a csendes magányt, amit Nagymaroson meglelt.

DR. ZSOLDOS FERENC (1927–2012)

A Szegedi Tudományegyetem Biológus Tanszékcsoportja 2012-ben ismét gyászolt. 2012. augusztus 3-án elveszítette egyik kiváló oktatóját, a 85 éves professor emeritus dr. Zsoldos Ferencet.

Zsoldos Ferenc 1927. március 24-én Sarkadon született Zsoldos Ferenc gazdálkodó és Nagy Margit gyermekeként. Elemi iskoláit 1933–1939 között Sarkadkeresztúron végezte. 1939–1947-ben polgári iskolában, illetve kereskedelmi középiskolában tanult Sarkadon és Békéscsabán. Egyetemi tanulmányait 1948–1952 között a budapesti Eötvös Lóránd Tudományegyetem Természet-tudományi Karának biológus szakán folytatta, ahol 1952-ben biológia-kémia szakos középiskolai tanári oklevelet kapott. 1952-től 1957-ig ennek az egyetemnek a Növényélettani, illetve Alkalmazott Növénytani Tanszékén tanársegédként oktatott, majd 1961-ben dr. Frenyó Vilmos professzor aspiránsa lett. 1957-ben a szegedi egyetemen megalakult Növényélettani Tanszéken akadémiai kutató, 1963-tól oktató, 1968-ban tudományos főmunkatárs 1974-ben egyetemi docens, 1984-ben egyetemi tanár, 1985–1995 között a tanszék vezetője, 1996-ban professor emeritus, de ilyen minőségben nyugdíjazása után is részt vett az egyetemi oktatásban.

1958-ban megszerezte a kandidátusi, 1983-ban a biológiai tudomány doktora fokozatot.

Felesége Jeremiás Ildikó gyógyszerész. Két gyermekük, Gábor orvos és Ildikó gyógyszerész, négy unokájuk van, akiket nagyon szeretett és büszke volt rájuk.

Oktató munkája mellett számos megbízatásnak tett eleget, több tudományos társaságban vállalt feladatot. 1988–1991 között a Szegedi Tudományegyetem Biológus Tanszék-csoportjának elnöke volt. A Szegedi Akadémiai Bizottság Biológiai, Elméleti Orvostudományi és Gyógyszerészeti Szakbizottságának titkára (1967–1970), tagja az MTA Botanikai és Növényélettani Bizottságának (1985–), a Magyar Növényélettani Társaságnak. A Magyar Biológiai Társaságnak 1953 óta haláláig tagja volt. Külföldi tudományos társaságok közül tagja volt a Federation of European Societies of Plant Physiology-nak, az European Society for New Methods in Agriculture-nak, a Japan Prize Selection Committee-nek.

A *Botanikai Közlemények* szerkesztője (1980–1991), majd főszerkesztője (1992–1995), szerkesztőbizottsági tagja a *Physiologia Plantarum*-nak (1978–1992), az *Oryza*-nak (1985–1990) és az *Acta Biologica Szegediensis*-nek (1984–1999).

2011-ben a szegedi biológiaoktatásról készült megemlékezésben említette, hogy kutatói pályáját a rizskutatás határozta meg. Már az elemi iskolai szünetekben dolgozott a Sarkadkeresztúr határában levő Varsányhelyi Tiszaudalalom kísérleti rizstelepén. Itt ismerkedett meg Obermayer Ernő és Somorjai Ferenc szegedi rizskutatókkal. A növények élete iránti érdeklődését fokozták Farkas Gábor növényélettani előadásai. Sikeres aspirantúráját és a *Nature*-ben megjelent dolgozatát követően 1962-ben meghívást kapott a bécsi Nemzetközi Atomenergia Ügynökség seibersdorfi laboratóriumába, ahol közel két évig, 1964-ig végzett rizsfiziológiai kutatásokat, akkor, amikor Magyarországról még szinte senki sem járt külföldre kutatni. 1965-ben a szegedi Növényélettani Tanszéken létrehozott egy korszerű izotóplaboratóriumot és bevezette a növények ionfelvételének nyomjelző technikával történő vizsgálatát, amelyet az oktatásban is alkalmaztak.

Fő kutatási területe a növények ásványi táplálkozása, ezen belül biotikus és abiotikus stresszhatások (nitrit, alumínium, biológiaiaktív vegyületek stb.) tanulmányozása gabonafélékben, növényi hiánybetegségek előfordulása és felismerése. Kutatómunkájának köszönhető, hogy számos országban ismertethette eredményeit. Így 1958-ban és 1968-ban az NDK-ban, 1960-ban Kínában és a Szovjetunióban, 1973–1993 között megszakításokkal az Österreichische Forschungszentrum vendégkutatójaként, 1986-ban és 1992-ben az NSZK-ban, 1979-ben az USA-ban, 1979-ben a Hawai szigeteken, 1993-ban Olaszországban és Belgiumban vett részt tanulmányutakon.

Kutatási témájához kapcsolódóan több mint 200 közleménye jelent meg hazai és nemzetközi tudományos folyóiratokban. Teljes idézettsége meghaladja a 400-at, kumulatív impakt faktora kb. 120.

Oktató és kutató munkáját 1987-ben Kiváló munkáért kitüntetéssel, 1992-ban Akadémiai Díjjal, 2001-ben Farkas Gábor díjjal, 2006-ban a Magyar Biológiai Társaság Jávorka Sándor Emlékérmével, 2007-ben a Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Kúnó Díjával ismerték el.

Fő hobbjaja a fényképezés volt. Az egyetemnek és tudományos életnek talán nem volt olyan eseménye, ahol Zsoldos Ferenc ne készített volna felvételeket. Valószínűleg több ezer fényképfelvétel tudománytörténeti értékű. Ezek segítették az oktatásban és segít emlékezni a fontosabb szakmai és társadalmi eseményekre. Hasznos lenne azokat megőrizni az utókor számára.

Szegedet szerette. Azt vallotta, hogy munkájához a szükséges nyugodt körülményeket itt látta leginkább biztosítottak, ezen kívül szűkebb családjá is itt eresztett gyökeret. Szakmájáról azt mondta, hogy a növénybiológia kezdettől vonzotta, de valójában tanárainak a hatására lett biológus.

Zsoldos Ferenc egész életét a pontosság, a precizitás és a megbízhatóság jellemezte. A dolgok számára nem lehettek kétértelműek. Mindenki kiegyensúlyozott, az arany középúthoz ragaszkodó embernek ismerte. Ismerősei, munkatársai, toleráns, türelmes, megfontolt, segítőkész, becsületes, a tiszta erkölcs alapján álló baráti kapcsolatokat ápolónak tartották. Tíz éves tanszékvezetői munkássága alatt a Növényélettani Tanszék a béke szigete volt. Figyelmességére jellemző, hogy amikor elkészült akadémiai doktori disszertációjával, megkérdezte tőlem benyújthatja-e azt az akadémiahoz, nem fog-e neheztelni rá akkori főnöke, akinek csak kandidátusi fokozata volt? Amikor elkészült a szegedi biológia oktatásáról a kézirat, amelyben róla is írtam egy oldalon, többször átnézte, nehogy kifelejtse bárkinek a nevét, akivel együtt dolgozott.

Zsoldos Ferencet elvesztettük. Nyugodjon békében, és emlékét őrizzék meg tanítványai, munkatársai, kollégái olyan szeretettel és tisztelettel, ahogyan Ő is szerette és tisztelte őket.

FARKAS L. GYULA

Irodalom ZSOLDOS FERENC életéről

- FARKAS L. Gy. 2011: Biológia. In: *90 éves a szegedi természettudományi képzés* (főszerk.: RÁCZNÉ MOJESZ K.). Szeged, p. 32.
- HAVASI Z. (főszerk.) 1971: *Szegedi egyetemi almanach 1921–1970*. Szeged.
- HERMANN P. (főszerk.) 1995: *Magyar és nemzetközi ki kicsoda 1996*. Biográf Kiadó, Budapest, p. 1079.
- KASZA S. (főszerk.) 1997: *Csongrád megye kézikönyve* (Magyarország megyei kézikönyvei 5.). Ceba Kiadó, p. 566.
- SENTIRMAI L., IVÁNYI SZABÓ É., RÁCZNÉ MOJESZ K. (szerk.) 1996: *Szegedi egyetemi almanach 1921–1995*. Szeged, p. 463.
- SZLUKA E. (szerk.) 1988: *Természettudományos és műszaki ki kicsoda?* Budapest, p. 400.